

HET V OLKS BELA NG ■

LIBERAAL VLAAMS TIJDSCHRIFT
WWW.HETVOLKSBELANG.BE

Nr 4 • april 2025
Jaargang 145 • maandblad

In dit nummer:

EDITORIAAL

De vuurtoren waakt / 2

OPINIE

Verenigde staten / 3

ANALYSE

Canada naar de stembus / 4

BUITENLAND

Is het gras groener in Groenland? / 6

LIBERAS

Toen Het Laatste Nieuws 50 werd / 8

SAMENLEVING

Vrijheid in tijden van AI / 10

LVV

Staten-Generaal: 13 mei / 12

staten- generaal van het vlaamse liber- alisme

Dinsdag 13 mei!

Open Vld is in crisis: 6% in de peilingen, geen smoel in de oppositie, geen duidelijk ideologisch of strategisch verhaal. Het Liberaal Vlaams Verbond (LVV) kan niet langer aan de zijlijn blijven staan. We hebben een lange traditie als ideologische waakhond van de liberale partij. In deze moeilijke tijden nemen we opnieuw onze verantwoordelijkheid. Op **dinsdag 13 mei 2025** organiseert het LVV daarom de **'Staten-Generaal van het Vlaamse liberalisme'** vanaf 19 uur in de Melsensstraat 34 te 1000 Brussel. We brengen leden, mandatarissen en geëngageerde liberalen samen voor een

steverige inhoudelijke en organisatorische doorlichting van de partij. Geen praatbarak, maar een duidelijk debat over de toekomst van de liberale partij. Concreet zal het LVV een congres tekst opstellen met resoluties over ideologie, strategie en organisatie. Die tekst kan ter plekke worden besproken en geamendeerd. De toegang is gratis, maar inschrijven is verplicht via info@hetlvv.be. Iedereen die gelooft dat het anders moet, is welkom!

De uitnodiging op blz. 12.
Het editoriaal op blz. 2.

liberaalvlaamsverbond

“*De Staten-Generaal van 13 mei is voor het LVV een kans om het Vlaamse liberalisme weer relevant te maken*”

Voorwoord door Bert Cornelis

De vuurtoren waakt

Naar aanleiding van het vijftientigjarig bestaan van het Liberaal Vlaams Verbond (LVV) verscheen in 1998 een gedegen geschiedkundig werk van politiek journalist van Het Laatste Nieuws, Piet Van Brabant, en historicus Wouter Blomme (*). Voor de cover van het boek had toenmalig voorzitter van het LVV, Clair Ysebaert, het idee om een foto van een vuurtoren te gebruiken. “Het LVV is voor de echte liberalen als een vuurtoren, die wij steeds in het oog houden omdat wij, Vlaamse Liberalen, weten dat er een thuishaven is waarheen wij terugvaren als het wat verkeerd dreigt te lopen”, zo schreef hij in het voorwoord.

Reflectie en studie

De wijze woorden van de toenmalige LVV-voorzitter zijn vandaag meer dan ooit actueel. Het LVV heeft een traditie van gedegen en overwogen studie- en reflectiewerk over zowat alle maatschappelijke problemen. En dit in de luwte van het dagelijkse politiek hectische leven. In studiedagen, voordrachten, debatten en congressen werd steeds richting gegeven aan het Vlaamse liberalisme en de politieke vertegenwoordigers die dit liberalisme moesten veruitwendigen. Op heel cruciale momenten in de geschiedenis van het liberalisme speelde het LVV een grote rol. Denken we maar aan de oprichting van een autonome Vlaamse liberale partij. Na de voor de unitaire liberale partij tegenvallende verkiezingen van 1968 (de liberale Vlamingen op de unitaire lijst verloren zetels, de Franstaligen gingen vooruit) stak het LVV zijn kritiek niet weg: te veel marketing; te weinig Vlaams; te weinig jongeren... Vooral de drang naar een eigen Vlaamse liberale partij, in een woelig communautair klimaat, werd almaar groter. Het LVV voerde constant de druk op. De overwegend Franstalige partijleiding van de PVV/PLP verweet het LVV zijn harde kritiek. Uiteindelijk zou op 8 mei 1971 onder impuls van Vlaamse liberalen en LVV'ers als

Willy De Clercq, Frans Grootjans en Herman Vanderpoorten de Vlaamse Partij voor Vrijheid en Vooruitgang, de PVV, worden opgericht. Zowel inhoudelijk als structureel kon de nieuwe partij een beroep doen op het werk dat het LVV had voorbereid. De PVV werd als het ware een doorslag van het bestaande LVV.

Het LVV speelde zijn rol van vuurtoren opnieuw in 1991. Sinds 1987 was de PVV in de oppositie gesukkeld en werd een liberaal schaduwkabinet opgericht om de meerderheid te lijf te gaan. Het LVV gaf de liberale partij de nodige munitie door zijn studiewerk. De verkiezingen van 24 november 1991, de Zwarte Zondag, waren voor de Vlaamse liberalen een succes, en Guy Verhofstadt mocht als PVV-partijvoorzitter proberen een regering te vormen. Dat mislukte en opnieuw in de oppositie stampte hij de VLD-Partij van de Burger uit de grond die in 1999 tot de langverwachte regeringsdeelname leidde. Het LVV was in de figuur van voorzitter Camille Paulus nauw betrokken bij de vernieuwings- en verruimingsoperatie van Verhofstadt en zijn weg naar de Wetstraat 16.

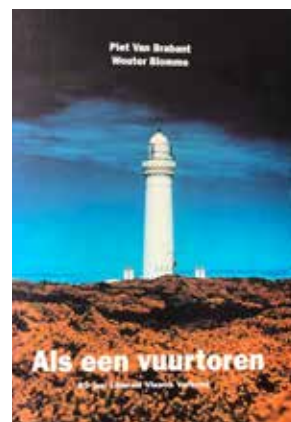
Derde golf

We zijn nu als het ware aan een derde golf gekomen. Na de verkiezingen van vorig jaar juni zitten de Vlaamse liberalen van Open Vld opnieuw in de oppositie. En dat zou ook wel eens, zoals in 1987, voor lange tijd kunnen zijn. Het LVV heeft zijn taak van vuurtoren opnieuw opgenomen en in een document ter voorbereiding van zijn ‘Staten-Generaal van het Vlaamse Liberalisme’ op 13 mei, een scherpe analyse gemaakt van de neergang van Open Vld in de voorbije jaren. Nu ook, zoals in 1971 en in 1991 speelt het LVV zijn rol van vuurtoren en waakhond. En dit op twee sporen, zoals in het verleden: het inhoudelijke en het structureel-strategische. De visietekst die op 13 mei voorligt, heeft een klaar uitgangspunt: “de verkiezingsnederlaag van Open Vld in

juni 2024 was geen ‘accident de parcours’, maar het gevolg van een jarenlang proces waarbij de ideologische motor sputterde, het vertrouwen van de kiezer verdampte en elke teamgeest zoek was. De Staten-Generaal van 13 mei is voor het LVV weer een uitgelezen en unieke kans om mee het Vlaamse liberalisme opnieuw relevant te maken. En, meer dan een zoveelste herbronning, is er vooral behoefte aan nieuwe, geloofwaardige en krachtige politici die dit Vlaams liberalisme tot bij de kiezer kunnen brengen.

Zowel op mondiaal als Europees vlak zijn het moeilijke tijden voor het liberalisme, maar dat schept ook nieuwe uitdagingen. Tariefheffingen en staatsinterventies, belastingverhogingen, oorlogen, onveiligheid, bullebakpolitiek, overregulering, een slabakkend Europa, racisme, vreemdelingenhaat, het Amerikaanse “Eigen Volk Eerst”, afbouw van democratische rechten en vrijheden... Uitdagingen waarop het liberalisme een antwoord moet bieden.

(*) **P. VAN BRABANT & W. BLOMME, Als een vuurtoren. 85 jaar Liberaal Vlaams Verbond (1913-1998), LVV-Liberaal Archief (nu Liberas), Gent, 1998.**

Verenigde staten

Sinds Donald Trump opnieuw aan de macht is, gaat er geen dag voorbij of hij weet ons te verbazen, meestal niet in goede zin, maar bij hoge uitzondering slaat hij wel spijkers met koppen. Zo wist hij ons te vertellen dat het opleggen van invoerheffingen op goederen en diensten vanuit de EU naar de Verenigde Staten te rechtvaardigen was omdat de EU toch maar opgericht was om Amerika te "pesten" ("to screw us" zoals hij dat zo diplomatiek verwoordde).

Mark Bienstman
mbienstman@hotmail.com

Trump, nooit gehinderd door enige dossierkennis, laat staan historisch inzicht, gaat hier wel voorbij aan de ontstaansgeschiedenis van zijn eigen land. Wat in 1787 begon met een 'Federatie' van dertien vrij onafhankelijke staten, groeide door de jaren heen uit tot een echte 'Federale Staat', bestaande uit vijftig afzonderlijke staten, die ieder een eigen parlement, regering en gouverneur hebben. Die staten beschikken over een eigen justitie en een vrij grote autonomie op gebied van louter binnenlandse aangelegenheden.

Maar de geopolitiek belangrijke beleidsdomeinen, zoals binnen- en buitenlandse veiligheid, monetair beleid, handelsbeleid, buitenlandse diplomatie, worden federaal vanuit Washington bepaald. Trump, als president van de USA, is dus alleen bevoegd over al deze materies. Voor de rest bepalen de afzonderlijke staten zelf hun eigen binnenlands beleid.

Wereldmacht der staten

De logica achter deze structuur is vrij voor de hand liggend: als elke staat (voor alle federale bevoegdheden) een eigen koers zou gaan varen, valt het land uiteen in 50 versnipperde koninkrijkes. Als ze echter allen samen als één blok optreden, zeker in het buitenland, vormen ze een wereldmacht. Maar ook voor intern gebruik is het (zeker op economisch vlak) een voordeel dat binnen die 50 deelstaten er een (redelijk onbeperkt) vrij verkeer van personen, goederen en diensten is. Dat creëert één grote markt van meer dan 300 miljoen consumenten.

Wanneer je als bedrijf succesvol die markt bediend hebt, is het een kleine moeite om nieuwe markten (buiten de eigen landsgrenzen) te veroveren. Alle kosten in

verband met onderzoek en ontwikkeling, opstart productielijnen, enz., zijn reeds afbetaald door de consumenten van de binnenlandse markt en dus kunnen ze nu verkopen op de buitenlandse markt tegen dumpingprijzen, én toch winstgevend zijn. Dat is was de Amerikaanse economie wereldwijd zo sterk heeft gemaakt.

US Europe

En laat heel deze redenering nu ook het uitgangspunt zijn waarom (na WO II) eerst de EEG, en later de EU, werden gecreëerd. Men wilde (op termijn) de 'Verenigde Staten van Europa' oprichten. Dat men dat in de USA niet zo'n leuk project vond, hoeft natuurlijk niet te verbazen. Zij werden sterk en rijk door het aloude principe van "verdeel en heers" toe te passen, en de afzonderlijke EU-lidstaten tegen elkaar uit te spelen. Als de USA nu zouden geconfronteerd worden met een "Verenigd" Europa, zou voor hen de pret op zijn. En dat heeft Trump wel goed begrepen. Alleen wil

hij niet wat in zijn land al lang verworven is, zien ontstaan op een ander (rijk) continent. Ook Poetin ziet (om dezelfde redenen) liever géén "Verenigd" Europa aan zijn zuidgrenzen ontstaan, dus ook hij zal er alles aan doen om het EU-project te kelderen. Wat al voor een deel lukte met de Brexit.

Trump aanbidt dus de USA, maar niet de US Europe.

Als wij het "oude" continent willen overleven in deze diplomatiek, economisch en vooral militair hoogst onzekere tijden, is er maar één remedie: SAMENWERKEN, en als één sterk blok naar buiten treden, zoals we kunnen leren uit de geschiedenis van de 'Verenigde' Staten van Amerika.

WORD NU LID VAN HET LVV

Wil je Het Volksbelang blijven ontvangen en uitgenodigd worden voor de events van het LVV, hernieuw dan je lidmaatschap, of word gewoon een nieuw lid.

De lidmaatschapsbijdrage bedraagt **30 euro**. Voor **50 euro** ben je steunend lid, en voor **500 euro** krijg je de titel van "erelid" van het LVV. Je kan je bijdrage storten op het rek. nr. **BE93**

2900 5218 0967 met vermelding van je naam, adres en e-mailadres. Alvast onze dank voor je steun.

De redactie van Het Volksbelang en het bestuur van het LVV.

Op 28 april 2025 trekt Canada naar de stembus. Toen de liberale minderheidsregering Trudeau geen steun meer had in het parlement, stevende het land af op vervroegde verkiezingen. Trudeau werd als liberale partijleider vervangen door Mark Carney. Hij treedt nu in de verkiezingsstrijd tegen de conservatief Pierre Poilievre. De ruzie met de VS hangt als een donderwolk boven de verkiezingsstrijd.

Prof. Herman Matthijs

Canada naar de stembus

Canada is momenteel de voorzitter van de G7 en heeft het negende BBP ter wereld. Het IMF raamt dit op 2.330 miljard dollar voor dit jaar of 2 % van het mondiale BBP. Dit land is ook een NAVO-lid en dit sinds de oprichting in 1949. Canada is gezien zijn geopolitieke ligging en de voorraad grondstoffen een meer dan interessant land. Het telt 41 miljoen inwoners en is het op een na het grootste land ter wereld in oppervlakte met de langste kustlijn. De toestand van de openbare financiën ziet er als volgt uit: de schuld bedraagt 45 % van het BBP en het tekort staat op 2,1 % van het BBP, of met andere woorden een stuk beter dan bij ons!

Bankier

De 60-jarige Mark Carney is een nieuwkomer in de Canadese politiek. De man heeft een verleden in de financiële en monetaire wereld. Na activiteiten bij Goldman Sachs werd hij in 2003 vicegouverneur van de Canadese centrale bank. In deze bank ligt overigens een deel van de Belgische goudvoorraad! In 2008 werd Carney gouverneur van de 'Banque de Canada'. Tussen 2013 en 2020 leidde hij de 'Bank of England'. Voor het eerst stond een niet-Brit aan het hoofd van die bank.

Door het ontslag van Justin Trudeau moest de liberale partij (LP) op zoek naar een nieuwe leider en dat wordt nu de wat atypische Carney. Hij won met 85 % van de stemmen en

is nu de 24ste Canadese Eerste Minister in de geschiedenis van dit 'Commonwealth realm' land. Want de Britse Koning Charles is ook het staatshoofd van Canada.

Omdat de liberale minderheidsregering Trudeau geen steun meer had in het parlement, stevende het land af op vervroegde verkiezingen. Enkele weken geleden stond de conservatieve partij met Pierre Poilievre nog torenhoog in de polls. Maar de ruzies met de Verenigde Staten hebben de liberalen een 'come back' bezorgd in de peilingen.

Liberale winst

In 2021 behaalde de LP nog 32,6 % om dan te zakken naar 15 % in de polls, maar de opstelling tegen de Amerikaanse tariefverhogingen geeft deze partij meer dan een opstoot in de polls. Want ze staan nu op 35 % à 40 %. De conservatieve CPC behaalde in 2021 zowat 33,7 % der stemmen, om dan in de polls te stijgen boven de 45 %. Maar de ruzies met de VS leidde tot een terugval tot 35 % à 40%! Bovendien kent de Conservatieve partij nog steeds de concurrerende afscheiding met de PPC en die peilt op 2 à 3 %, wat bij de CPC in mindering moet worden gebracht. De NDP staat rond de 10 % en het ziet er naar uit dat deze partij verliest aan de liberalen. Het 'Bloc Quebecois' (BQ) staat op 5 % en komt quasi alleen op in deze provincie. Er moet wel op

De voormalige Canadese premier Trudeau en president Trump: Canada is geen partij meer voor de VS.

gewezen worden dat de 343 zetels in het Canadese Lagerhuis worden verkozen volgens het Britse systeem. Met andere woorden de zetelverdeling is volledig onvoorspelbaar. Maar president Trump is ongewild een situatie aan het creëren dat de liberalen aan de macht kunnen blijven te Ottawa. Want traditioneel was er een goede band tussen de GOP en de Canadese conservatieve partij.

De laatste tijd heeft Canada meer dan ruzie met de Trump-Vance administratie. De douane-tariefverhogingen van liefst 25 % van de Amerikanen heeft kwaad bloed gezet in Canada. Het land heeft wel nog een vrijhandelsakkoord met de EU, de EFTA-landen en het Verenigd Koninkrijk.

Naïeve inlijvingsplannen

President Trump ziet het al zitten om van Canada de 51ste staat van de VS te maken, maar pech voor 'den Donald': geen enkele Canadese politieke partij ziet dat zitten. Zijn claim op het land heeft in Canada geleid tot een opstoot van nationalisme. Het nieuwste idee van de Canadees Elon Musk om een vrijhandelszone te maken van Noord-Amerika en Europa is er dus ook aan voor de moeite.

In 2024 exporteerde Canada voor 377 miljard dollar naar de zuiderburen en importeerde het voor 322 miljard, wat een Amerikaans deficit creëert van 55 miljard dollar. Met 699

miljard dollar in totaal is Canada de tweede handelspartner van de VS, na Mexico. Maar het deficit is maar een klein deel van het totale Amerikaans handelsdeficit, dat in 2024 liefst 918 miljard dollar bedroeg! Aangezien de gasakkoorden met Rusland op een fiasco zijn uitgedraaid, is Canada een mogelijke gasleverancier van de EU geworden.

Meer defensiebudget

Canada staat momenteel op 1,37 % BBP defensie-uitgaven of 27,3 miljard euro. Zowat 18 % van dit budget zit momenteel in aankopen of 4,9 miljard euro. Canada maakt er snel werk van om naar de NAVO-doelstelling van 2 % BBP te gaan en dat zou een budget vertegenwoordigen van ongeveer 40 miljard euro. Met andere woorden, hier komen er miljarden bij voor militaire investeringen en Canada dient zijn F18-Hornets te vervangen alsook nieuwe duikboten en fregatten aan te kopen. De vraag is waar dit land die massale bestellingen zal plaatsen, bij de Amerikanen of de Europeanen? Een Canadese aankoop in Europa zou zeer slecht nieuws zijn voor de Amerikaanse militaire industrie. Zo denkt Ottawa eraan om enkel de 16 al betaalde F35-vliegtuigen af te nemen en voor de rest de Zweedse Griffen aan te schaffen. De 12 te bouwen nieuwe duikboten zouden naar het Franse 'Naval' gaan en de 16 fregatten worden gebouwd te Halifax volgens het model van de 'Royal Navy'. Het Canadese leger telt, volgens het NAVO-jaarverslag 2024, ongeveer 77.000 manschappen en is de laatste jaren al toegenomen met ruim 10.000 krachten.

Ook in Canada wordt er nagedacht over de Amerikaanse atoomparaplu en er is zeker interesse om daarover te praten met Frankrijk en in de eerste plaats het Verenigd Koninkrijk. Opvallend is dat Franse nucleaire onderzeeboten de haven van Halifax bezocht hebben.

President Trump dreigde er ook mee om het land uit het 'Five Eye' netwerk te zetten, het grootste 'intelligence' samenwerkingsakkoord

De conservatieve kandidaat Pierre Poilievre.

De Canadese premier Mark Carney staat op kop in de peilingen.

ter wereld. Maar dat zou een enorme aderlating zijn voor de arctische informatie en de drie andere leden (VK, Australië en Nieuw Zeeland) gaan daar zeker niet mee instemmen!

Toekomst

Gezien de ligging van Canada en zijn vele grondstoffen is dit land meer dan een interessante partner. De uitslag van de verkiezingen staat niet vast en de kans is reëel dat het land met een minderheidsregering verder moet, tenzij de NDP of het BQ een coalitie wil vormen. Maar de campagne gaat over een volledig nieuw thema in de Canadese politiek: de zuiderburen. Gaat men de plooiën proberen glad te strijken met de VS, of gaat Canada zich wenden tot Europa? In elk geval lijkt het erop dat een ruzie met Canada het slechtste idee ooit is van president Trump. Want dit gaan de Amerikanen nog betalen en dat begint ook de republikeinse partij te voelen, waar meer en meer senatoren en Congresmen de ruzie met Canada ongedaan willen maken. Dus staat de Europese Unie klaar om haar banden met Canada aan te halen?

Is het gras groener in Groenland?

Lukas De Vos

Groenland is bij toeval ontdekt. Door een vogelvrij verklaarde, Eiríkr Rauðs, Rosse Erik. En na een leugenachtige werfcampagne. Het staat te lezen in de IJslandse saga Eiríks Saga Rauðs en in het 14de eeuwse Flateyjarbók waarin de Groenlendinga saga is opgenomen, de geschiedenis van de Groenlanders en hun mislukte kolonisering van het land.

Erik was uit Noorwegen gevlucht vanwege enkele eremoorden, en werd na nieuw geweld op het Ding van Thórnes uit IJsland verbannen. Hij voer weg richting de klippen van Gunnbjorn, genoemd naar een schipper die uit koers was geraakt op zee. Hij verbleef dan drie jaar op Groenland en keerde terug om slinks kolonisten te ronselen: "Hij noemde het land dat hij ontdekt had Groenland, omdat, zei hij, hij makkelijker mensen zou aantrekken als het land een prettige naam had." Wat ook zo uitviel.

Dreigementen

Het is opvallend dat de Amerikaanse president Donald Trump op krek dezelfde manier meent de hand te kunnen leggen op Groenland: net als de IJslandse kolonisten kijkt hij neer

wat toen de skrælingjar heette, de inuït die vandaag het grootste deel van de bevolking uitmaken – zowat 50.000 of 87 % van alle inwoners – en hun land hebben omgedoopt tot Kalaallit Nunaat. De rest zijn Denen, want die maken sinds 1721 de dienst uit. Volgens Trump hebben ze het land slecht bestuurd (hij bedoelt: geen grote industrialisering op het getouw gezet). Hij dringt erop aan om het grootste eiland ter wereld voor een habbekrats af te kopen of het gewoon te bezetten. Onder het mom van veiligheid aan de poolzeeën (het Russische gevaar met het ontgooien van de Noordpool!) en uitbating van mijnen voor schaarse mineralen. De IJslanders waren destijds een stuk slimmer: zij stootten door tot het huidige Canada en legden er hun wijnland (Vinland) aan. Maar de doorzichtige dreigementen van Trump worden radicaal tegengesproken door onderzoekers en door de Inuït zelf.

Bullebak

Natuurlijk eisen zij zelfstandigheid en gelijkberechtiging. Maar ze lusten evenmin pap van de bullebak aan de andere kant van de Koude Golfstroom die vergeet dat er nog wel een flink stuk buurland tussen ligt. Hoewel ja, Trump wil terloops ook Canada inlijven als 51ste staat van de VS. Netjes vragen staat niet in zijn woordenlijst. Zijn idee dat de Inuït enthousiast staan te juichen op een

Amerikaanse overname is letterlijk op een koude steen gevallen. Inuït zijn met niemand opgezet, niet met Amerikanen, niet met Denen, zelfs niet met Europeanen. Bij de verkiezingen van 11 maart 2025 kon dat niet duidelijker zijn. De regeringspartij van premier Múte Egede, Inuït Ataqatigiit, en haar coalitiepartner Siumut, zagen hun aanhang, in 2021 nog 66 %, gehalveerd. Onafhankelijkheidsgezinde partijen namen de macht over: Demokratiit haalde 30 %, de nationalistische Naleraq 24,5 %. Zij willen in kordaat maar beheerst tempo de eigen staat beheren.

Deense steun

Dat ligt voorlopig moeilijk omdat Denemarken de begroting nog ruim bijpast, elk jaar een half miljard euro om de uitgaven te stutten. En het onbehouden optreden van Trump heeft zelfs de ultranationalisten ervan overtuigd dat een goed voorbereide totale onafhankelijkheid beter in overleg met de Denen gebeurt, dan zich in een bodemloos avontuur te storten. De Amerikanen behouden weliswaar een militaire basis in Thule, in april 2023 herdoopt tot Ruimtebasis Pituffik, met als schijnheilige reden "to recognize Greenlandic cultural heritage". Een waarnemingsstation om vijandige raketten tijdig te neutraliseren, ruimtecontrole op te drijven, en lange-afstands bommenwerpers gereed te houden om te kunnen ingrijpen boven de Sovjet-Unie,

Nuuk, de hoofdstad van Groenland.

is niet bepaald een vredelievend resultaat van de Koude Oorlog geweest (Ty Roush in Forbes Business, 29 maart 2025). Minder bekend is dat de NASA vorig jaar een geheime basis, Camp Century, onder de ijslagen heeft herontdekt. Die was in 1959 opgezet om uit te testen of vanuit de ondergrond kernraketten ongezien konden worden opgeslagen en zo nodig afgevuurd. Bedoeling was tot 33 bases te bouwen maar snelle ijsvorming leek onoverkomelijk (Businessam.be, 28 november 2024). Het project stopte in 1967 en raakte in de vergetelheid.

Uranium

Het zegt veel over de échte bedoelingen van de VS, en het gaat verder dan uraniummijnen. Al in 1941, vlak na de nazibezetting van Denemarken, versterkte Washington zijn radarinstallaties op Groenland om vijandelijke onderzeeërs op te sporen. In het zog van die ingreep volgde de bouw van luchthavens en weerstations. Na de oorlog, in 1951, kregen de VS het recht om een luchtmachtbasis in Thule te openen. Legerkringen speculeerden al op de aankoop voor 70 miljoen dollar "voor kwijtschelding van de Deense schulden". Nu is Trump niet de enige bidder geweest. Al in 1946 bood minister James Byrne de Denen 100 miljoen dollar om Groenland te verkopen. Hij werd geschokt afgewezen. Meer in de lijn van Trump was zijn voorganger Andrew Johnson, die Alaska van de Russen overkocht (1867). Zijn regering speelde met het idee ook Groenland in te palmen omdat "het land rijk was aan visserijgronden en mineralen" (Billy Perrigo, in Time, 16 augustus 2019).

Ijzige ontvangst

Ook nu stoot het overnamebod op een ijzige ontvangst, net als de provocerende reizen van vicepresident J.D. Vance naar het – plots ontdekte – eiland waar Europeanen, die "pathetic freeloaders" (Anita Pratap in TheWeek, 6 april 2025), de plak zwaaien. Toen Vance even zijn vrouw wou vergezellen ving de organisatie bot: geen enkele Groenlander was

bereid met hem of haar te spreken.

Van de weeromstuit is er duidelijk een nieuwe toenadering tot de Denen. Die hebben ten minste misschien een traag, maar in elk geval democratisch plan voor volledige zelfstandigheid uitgetekend. Natuurlijk heeft de verplichte assimilatie vanaf 1953 kwaad bloed gezet, net als voor de Sami in Finland. Taalbeperking, missionering, ingrepen in de geboortepolitiek, ze waren niet van dien aard om de Denen zomaar te vertrouwen. Toch kregen de Groenlanders zelfbestuur in 1979, hoewel buitenland- en defensiepolitiek vanuit Kopenhagen gehandhaafd bleef. In een volksraadpleging van 1982 stemden de Groenlanders evenwel voor uittreding uit de Europese Unie (dat gebeurde drie jaar later). Iets meer dan de helft van de kiezers was niet te spreken over de visserijrechten, een knelpunt waardoor ook de aansluiting van IJsland bij de EU werd getorpedeerd – in hoofdzaak door de Britten en hun "kabeljauwoorlogen". Niettemin behoudt het land als Overzees Gebied door associatie de voordelen van de interne markt, blijvende financiële ondersteuning, én de status van Europees burgerschap. Opiniepeilingen in 2024 gaven overigens aan dat 60 % van de inheemse bevolking opnieuw wil intreden in de EU.

Eigen taal

Even natuurlijk hebben vaak goedbedoelde maar opgelegde maatregelen door de Denen voor controverse gezorgd. Ondanks het verbod om in openbare instellingen het Groenlands te gebruiken (eigenlijk zijn er drie onderscheiden taalkringen) mochten 21

"experimentele kinderen" toch in eigen taal hogere opleidingen volgen. Dat vloekte met de tekenen van de tijd in de jaren zestig, toen de meeste families voor het Deens kozen omdat het meer kans op tewerkstelling inhield. Bovendien bleven de "bevoordeelde" kinderen vaak achter bij hun pleeggezin in Denemarken om nooit meer terug te komen. Even was er zelfs sprake van het Groenlands uit te bannen. Wat gelukkig niet gebeurde, want "het is nooit de bedoeling van de Deense regering geweest om de Groenlanders als volk, de Groenlandse cultuur of de Groenlandse taal uit te roeien", bevestigt eskimologe Helene Brochmann (POV Overblik, 15 januari 2025). Zoals ook het opdringerig aanprijzen van het (al dan niet gedwongen) gebruik van spiraaltjes uitmondde in "een werkelijk grove schending van de mensenrechten". Maar ook dat moet je in zijn tijd zien: de Deense gezondheidszorg had de levensomstandigheden voor de inlanders danig verbeterd. Daardoor stierven minder kinderen, maar de toename van de bevolking bracht ook schaarste van middelen mee.

Ook economisch waren er gevolgen bij het ingevoerde zelfbestuur: tot 2009 was de staat eigenaar van de ondergrondse rijkdommen. Maar de bezitsoverdracht kon alleen door een volledige breuk met Kopenhagen. Politiek is de toekomst van ingeburgerde Denen in het geding. Krijgen zij nog stemrecht en erkenning als "buitenlanders"? Het is een bijkomend element om de Amerikaanse vrijpostigheid af te wijzen.

Groenland, bekend om zijn geschilderde huisjes en uranium.

Het Laatste Nieuws van 1-2 januari 1937, p. 1, met het artikel 'Aan onze lezers' naar aanleiding van nieuwjaar 1937 en de start van de vijftigste jaargang van Het Laatste Nieuws.

Sebastien Baudart

Vandaag wordt Het Laatste Nieuws uitgegeven door DPG Media (de opvolger van de nv Hoste), een Belgische mediagroep die ook actief is in Nederland. DPG Media is voornamelijk in handen is van de familie Van Thillo.

Van 40.000 exemplaren in 1894 steeg de gemiddelde oplage van Het Laatste Nieuws net voor de Eerste Wereldoorlog tot 75.000, om daarna in 1924, 1932 en het voorjaar van 1940 de symbolische grenzen van 100.000, 200.000 en 300.000 exemplaren te overschrijden. Van die 300.000 haalden de andere Vlaamse kranten amper de helft, ongeveer 36 % van de Nederlandstalige krantenmarkt in België was in handen van Het Laatste Nieuws. Als men de Franstalige kranten erbij neemt, haalde enkel Le Soir een nog net iets hogere oplage.

Succesformule

Na de Eerste Wereldoorlog liet Julius Hoste senior (sr), die de krant tijdens haar eerste decennia groot maakte, meer en meer taken over aan zijn zoon Julius Hoste junior (jr). Deze kreeg vanaf het overlijden van zijn vader in 1933 de eigendom en de leiding van de krant volledig in handen en bouwde samen met Marcel Stijns – vanaf 1936 feitelijk hoofdredacteur – en de rest van zijn ploeg verder aan de succesformule van Het Laatste Nieuws: een algemene informatiekraant voor het grote publiek, met een aantrekkelijke opmaak, een deels sensationele stijl en veel aandacht voor onder andere sport, lokale berichtgeving en feuilletons.

Hoewel ze werd samengesteld vanuit een filosofisch liberale blik op België en de wereld, en de band tussen de krant en de liberale zuil vrij groot was, werd ze door collega's vooral gezien als een 'grand journal flamand d'information'. Het publiek volgde dezelfde redenering: Het Laatste Nieuws wist heel wat lezers aan te trekken dat niet noodzakelijk liberaal stemden. In tegenstelling tot zijn vader die een hevig polemist was, stond Hoste jr. immers bekend als een minder ideologisch en meer commercieel gerichte personernemer. Ondanks het feit dat hij politiek actief was bij de Liberale Partij, en het tussen juni 1936 en mei 1938 zelfs tot minister van Openbaar Onderwijs schopte, stond Hoste op zijn politieke vrijheid en werd Het Laatste Nieuws onder zijn leiding geleidelijk aan gematigder, met onder andere een minder antikerikale houding en een eerder pragmatische opstelling in verband met de taalkwestie. Hoste was een sociale liberaal, een flamingant gehecht en trouw aan het Belgisch kader,

Toen *Het Laatste Nieuws* 50 werd

Eind jaren 1930 werkte de liberale krant Het Laatste Nieuws, al vijftig jaar lang aan de uitbreiding van haar publiek. Wat in 1888 begon als een klein initiatief voor de Brusselse Nederlandstalige middenklasse en geschoolde arbeiders, groeide onder leiding van Julius Hoste sr. geleidelijk uit tot de grootste Nederlandstalige krant van België.

iemand die zijn theoretische principes sterk en scherp verdedigde, maar die ook met een brede visie vooruitkeek, niet van extremen hield, pleitte voor samenwerking over partij- en ideologische grenzen heen én goed bochten kon maken om tot werkbare compromissen te komen. Het bezorgde hem een reputatie van gematigdheid, en soms ook wel van overdreven voorzichtigheid en onstandvastigheid, niet het minst in Vlaams-nationale middens, waar hij (zacht uitgedrukt) niet erg geliefd was en zijn krant 'Het Wreedste Nieuws' genoemd werd.

In de perswereld was Hoste ook buiten zijn eigen krant actief. In 1935-1936 was hij voorzitter van de Algemene Belgische Persbond, nadat hij in 1931-1933 al het voorzitterschap van de Brusselse afdeling bekleedde. In 1939 werd hij secretaris van de Entente der Brusselse dagbladbestuurders. Zijn journalistieke positie, politieke contacten en bemiddelde status leverden hem toegang tot de Brusselse mondaine wereld, waarin hij zich als een vlotte, hartelijke en efficiënte netwerker bewoog.

Liberale banden

Om de krant gevuld en haar monsteroplage geproduceerd en verdeeld te krijgen, had Hoste aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog een driehonderdtal personeelsleden in dienst. Naast een veertigkoppige redactie ging het om bedienden en arbeiders voor het bemannen van de administratieve diensten, de zetters, de drukkerij, de distributiediensten, enz. Om dit allemaal in goede banen te leiden kon hij rekenen op onder anderen Cyriel Baeyens (administratief directeur), Jan Hereng (hoofdboekhouder), Joris Van Acker (chef publiciteitsdienst) en ingenieurs Edouard Van Den Bogaert en Michaël Cloet. Zowel Baeyens als Hereng waren net als Hoste, Stijns en heel wat redacteuren nauw verstrengeld met het LVV en het blad Het Volksbelang, en met het politieke en culturele Vlaams-Brusselse liberale verenigingsleven (zoals het Willemsfonds, Kindergeluk en de Vooruitstrevende Liberale Volksbond).

Dit personeel vormde de grootste kostenpost van het krantenbedrijf. Tijdens de periode januari-mei 1940 gaf Het Laatste Nieuws bijna 2,5 miljoen Belgische frank uit aan lonen, goed voor 27 % van de omzet van deze periode. Verder waren het de grondstoffen (vooral het papier, maar bijvoorbeeld ook inkt, lood voor het zetwerk en divers inpakmateriaal voor de verzending) en de (afschrijvingen van) investeringen die zwaar doorwogen. Maar dankzij de grote en steeds stijgende oplage was de omzet (32,7 miljoen frank in 1939) meer dan toereikend. Tijdens de tweede helft van de jaren dertig boekte het bedrijf ondanks alle kosten en afschrijvingen winsten

'De St-Pieterstraat zoals zij na de verbouwing van Het Laatste Nieuws er uit ziet', in Het Laatste Nieuws van 1 januari 1934, p. 1.

restricties.

Tegelijk zorgden de tijdens het interbellum steeds stijgende oplage en omzet voor de technische verplichting én de financiële mogelijkheden om de installaties van de krant periodiek te verbeteren en uit te breiden. Net als de meeste andere Belgische kranten drukte Het Laatste Nieuws haar kranten immers zelf. In juni 1925 verhuisde de hoofdzetel van de Sint-Pieterstraat naar de daarmee parallel lopende Emile

Jacqmainlaan. De gebouwen aan weerskanten van het huizenblok waren onderling met elkaar verbonden en kregen elk hun eigen functie: aan de kant van de Jacqmainlaan (nummers 105-109 en 119) de redactie en de administratieve diensten, in de Sint-Pieterstraat (nummers 28-46) de drukkerij.

Investeringen

De daaropvolgende jaren volgden investeringen in onder andere nieuwe rotatiepersen, 'de eerste Amerikaanse machine tot het zetten van titels', een nieuwe snelwerkende clichéermachine, vernieuwde elektriciteit, een dieselmotor om pannes op het stroomnet op te vangen en een nieuw, veel groter, achtergebouw aan de Sint-Pieterstraat. In 1935 zette Het Laatste Nieuws een vierde rotatiepers in, zodat alle persen samen per uur 90.000 kranten van 20 pagina's konden produceren. De operationele waarde van het machinepark benaderde in 1940 7,5 miljoen frank.

Deze stevige infrastructuur en investeringen lieten de krant op 1 januari 1937 toe om, naar aanleiding van de start van de vijftigste jaargang, trots te berichten dat Het Laatste Nieuws 'thans een dagblad [was], dat over de meest moderne middelen beschikt om in woord en beeld een trouwe weerspiegeling te zijn van het heele wereldgebeuren.'

Vrij en onafhankelijk

Het brengt ons meteen bij een van Hostes stokpaardjes: het respect voor de persvrijheid en het ontbreken van iedere vorm van censuur of andere vorm van externe druk of beïnvloeding. Met andere woorden: een 'vrije en onafhankelijke dagbladpers'. Als enige eigenaar van de krant en met verkoopcijfers die samen met de reclame-inkomsten financiële onafhankelijkheid garandeerden, moest Hoste niet met externe belangen rekening houden en was zijn financiële en dus ook inhoudelijke onafhankelijkheid verzekerd. Hij kon ongestoord zijn 'vrije woord' voeren. Een vrije pers betekende in het geval van Het Laatste Nieuws dat Julius Hoste zijn standpunten kon verkondigen zonder externe

Deze tekst is een samenvatting van twee artikels over 50 jaar Het Laatste Nieuws op Liberasseries (zie www.liberasseries.eu/magazine voor een uitgebreider verhaal en de referenties). Op Liberasseries start hiermee een reeks gewijd aan Het Laatste Nieuws net voor, tijdens en net na de Tweede Wereldoorlog. Bezit u archiefmateriaal van personen die in deze periode voor Het Laatste Nieuws werkten (bijvoorbeeld brieven, foto's, dagboeken, memoires) of promotiemateriaal van de krant, en mag dat geraadpleegd worden voor historisch onderzoek? Neem graag contact op met sebastien.baudart@liberas.eu.

Vrijheid

in tijden van AI

Ivan Vandermeersch
Ere-Algemeen Secretaris
(Belgian Association of
Marketing)

In 'De Duivel in elk van ons' onderzoekt Christophe Busch hoe gewone mensen – geen monsters of psychopaten – toch kunnen vervallen in extreem gedrag. (foto VUB)

De beroemde uitspraak 'Vorm is inhoud die naar de oppervlakte komt' is nog nooit zo relevant geweest. In een tijd waarin kunstmatige intelligentie beelden genereert die levensechter zijn en waarin visuele manipulatie een politiek wapen wordt, zou deze stelregel meer dan ooit onze waakzaamheid moeten leiden. Vooruitgang is fascinerend. OpenAI, Mistral, Midjourney, enz...

Drie identieke aanwijzingen, drie verschillende visies, drie esthetieken die evenveel verhalen vertellen. Maar achter al deze technische hoogstandjes gaat een cruciale vraag schuil: zijn we nog steeds meesters van wat we zien? Of erger nog: meesters van wat we geloven?

Trollenfabrieken

Het gevaar is allesbehalve theoretisch. Trollenfabrieken – gecoördineerde netwerken die doelbewust desinformatie verspreiden – bestaan echt. Poetin heeft ze strategisch ingezet als een wapen van beïnvloeding, onder meer om de publieke opinie te manipuleren tijdens de Amerikaanse presidentsverkiezingen

en de Brexit-campagne. Deze netwerken spelen in op emotionele kwetsbaarheid, maken slim gebruik van de virale kracht van beeldmateriaal en ondermijnen daarmee actief het democratisch debat.

Een schrikwekkend voorbeeld dat tot nadenken stemt: twee dagen voor de parlementsverkiezingen van 2023 in Slowakije dook er een audio-opname op die op Facebook was geplaatst. Daarin horen we twee bekende stemmen: die van Michal Šimečka, leider van de liberale pro-Europese Progressieve Slowaakse partij, en die van Monika Tódová, een bekende journaliste bij het dagblad Denník N. Samen lijken ze een verkiezingsfraude te bespreken, zoals het kopen van stemmen van de gemarginaliseerde Roma-minderheid. Het schandaal was onmiddellijk... maar onmogelijk om nog effectief tegen te gaan. De uitzending vond plaats tijdens het 48-uur durende verkiezingsmoratorium, een periode waarin de media en politici niet in het openbaar mogen spreken. Het liberale kamp kon zich daarom niet verdedigen of de feiten op grote schaal

corrigeren. De inhoud bleef online, viraal, en verstoortte de verkiezingen ernstig. Alles wees erop dat dit een geraffineerde audio-fake was. Maar de schade was al aangericht.

Propaganda

De geschiedenis kent daar ook voorbeelden van. Het nazisme werd niet alleen met geweld gevestigd, maar ook met een uitgekende propaganda en esthetische factoren. Leni Riefenstahl, regisseur van de beruchte film 'Triumph des Willens' (1935) zette een visueel arsenaal in van grootsheid, orde en almacht. Haar beelden waren zo overweldigend dat ze het totalitarisme niet enkel legitimeerden, maar het zelfs aantrekkelijk maakten. Esthetiek werd zodoende een instrument van verleiding – en uiteindelijk van onderwerping. Vandaag beschikt generatieve AI over het vermogen om datzelfde soort narratieven niet alleen te reproduceren, maar ze te versterken, te vervormen en te verspreiden op ongeziene schaal. Het idee dat kunstmatige intelligentie zichzelf 'wel zal opvoeden' is een gevaarlijke illusie. En het vrije speelveld laten aan extremistische krachten om deze technologie ongeremd te exploiteren, is al

“
Ja voor vrijheid van meningsuiting, ja voor technologische innovatie, maar nee tegen het opgeven van kritisch denken en collectieve verantwoordelijkheid.
”

democratische plicht.

Dat maakt het des te gevaarlijker, gezien de mate waarin mensen kneedbaar zijn. In zijn boek 'De Duivel in elk van ons' onderzoekt Christophe Busch hoe gewone mensen – geen monsters of psychopaten – toch kunnen vervallen in extreem gedrag. Niet vanuit haat, maar onder invloed van groepsdruk, autoriteit en morele onverschilligheid. Hij verwijst onder andere naar de beroemde experimenten van Stanley Milgram en Philip Zimbardo. Milgram liet proefpersonen denken dat ze anderen elektrische schokken toedienden wanneer

even roekeloos. In een tijdperk waarin online radicalisering versnelt, is het beschermen van de burger geen luxe, maar een ethische en

die fouten maakten, puur op instructie van een autoriteitsfiguur in een witte jas. Een meerderheid gehoorzaamde, zelfs wanneer de 'slachtoffers' (acteurs) hoorbaar leden. Zimbardo's Stanford-gevangenisexperiment ging nog een stap verder: studenten kregen de rol van 'gevangene' of 'bewaker', en al na enkele dagen gingen de bewakers over tot psychologische en fysieke vernedering. Het experiment moest voortijdig worden stopgezet.

Ongemakkelijke waarheid

Busch waarschuwt: in een goed gesmeerde machine gehoorzaamt de meerderheid, genieten enkelen van hun macht, en slechts een fractie verzet zich. Het is een ongemakkelijke waarheid, maar wel een essentiële. Want als het collectieve kwaad zo alledaags kan zijn, dan geldt dat ook voor het collectieve verzet ertegen. Mits we daarvoor kiezen met een helder hoofd en moreel kompas.

Dit is waar de notie van verantwoordelijk individualisme, de pijler van het moderne liberalisme, om de hoek komt kijken. Ja voor vrijheid van meningsuiting, ja voor technologische innovatie, maar nee tegen het opgeven van kritisch denken en collectieve verantwoordelijkheid. Communicatiespecialisten en marketeers hebben de burgerplicht om ervoor te zorgen dat de vorm in dienst blijft staan van betekenisvolle inhoud.

Dit veronderstelt intelligente regulering, een inspanning voor esthetische opvoeding, een engagement voor de transparantie van algoritmes en een echt beleid om trollenfabrieken te bestrijden. Want vrijheid zonder waarborgen wordt een vrijgeleide. En een ongedifferentieerde democratie wordt een prooi. Zo zou men een duidelijke verplichting kunnen opleggen om alle door AI gegenereerde of aangepaste inhoud zichtbaar te labelen. Dit eenvoudige principe – dat al is vastgelegd in de Europese AI-wet – zou iedere burger in staat stellen om te weten waar hij naar kijkt. Het is een evenwichtige maatregel: het verstikt de creativiteit niet, maar versterkt de transparantie en beschermt het vertrouwen. Technologie is nooit neutraal. Het is wat we ervan maken, en wat we kiezen om ermee te doen, dat uiteindelijk iets zal zeggen over in wat voor samenleving we willen leven.

Michal Šimečka ontmoette in januari van dit jaar nog de Oekraïense president Zelensky. Šimečka werd het slachtoffer van een valse audio-opname net voor de verkiezingen in zijn land Slowakije in 2023.

liberaal vlaams verbond

staten- generaal van het vlaamse liber- alisme

**WELKE TOEKOMST VOOR
HET VLAAMSE LIBERALISME?**

dinsdag 13 mei 2025 - melsensstraat 34, 1000 brussel

INSCHRIJVEN VIA [INFO@HETLVV.BE](mailto:info@hetlvv.be)